

ΤΑ ΤΡΙΛΛΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΜΟΝΟΠΡΑΚΤΑ

Τὸ Θέατρο τοῦ Ὀδείου ἔχει γιὰ προσορισμὸν του καὶ πρέπει νὰ ἔχει, νὰ γίνῃ τὸ ἐπίσημον θέατρο τοῦ πόπου. Ὅλη ἡ διανοητικότης του, ὅλη του ἡ ψυχὴ δὲν ἔχει τίποτε τὸ ριζοσπαστικόν, καμιά νεότητα, ὥστε νὰ δημιουργήσῃ ποτὲ τίποτε ἀληθινὰ καινούριον. Ἄλλωστε γιὰ νὰ ἀναπτυχθῶν ἀργότερα τὰ ἐπαναστατικὰ θέατρα πρέπει νὰ ὑπάρχει ἡ βάση, πρέπει νὰ ὑπάρχει πρῶτα σκεδὸν τέλειον φῶς ἐπίσημον, τὸ κλασσικὸν θέατρο. Τὸ Ἑλληνικὸν θέατρο ἄρχισε μὲ πρόγραμμα ἐπαναστατικόν, μ' ἓνα σκοπὸν πολὺ ἀνώτερον, ἀλλ' ἤρθε πρόωρα, ἔσπευσε τὸ ἔδαφος ἀνέτοιμον, ἔδωσε μερικὰς προτάσεις πολὺ φωτεινὰς, ἀλλὰ δὲν μπόρεσε νὰ κρατηθῆ, καὶ ἀναγκαστικὰ ἔπεσε. Μικροῦ, πολὺ π-

ρισσότερον, παρὰ ἀπὸ λάθος του. Τὸ θέατρο τοῦ Ὀδείου ὅμως ἔχει τὰ μέσα νὰ ἐπιτύχει ὅ,τι θέλει, καὶ γι' αὐτὸ δὲν τοῦ ἐπιτρέπεται νὰ ἐπιδείξει τις ἀδυναμίας, τὰ χτυπητὰ λάθη ποὺ παρουσιάζει δυστυχῶς ἀρκετὰ συχνὰ, νὰ δίνει μιὰ παράσταση γελῶσα (δὲ μπόρει δυστυχῶς νὰ χαρακτηριστῆ ἀλλοιώτικα), σὺν τὴν προχρυσίῃ. Τὸ θέατρο τοῦ Ὀδείου δὲν ἔχει στιγμή τὸ δικαίωμα νὰ ξεχνᾷ, ὅτι ἔχει τὴν ὑποχρέωσιν, συχνὰ ἀλλ' ἀδιάκοπα, νὰ προοδεύει, μορφώνοντας συχνὰ καὶ τὸ κοινόν.

Φυσικὰ ἀξίζει καθεὶna εἴταινο ἡ θέλησις του νὰ παρουσιάσῃ, κοντὰ σὲ ἔργα κλασσικὰ καὶ σύγχρονα τῆς παγκόσμιαις φιλολογίας, καὶ ἔργα πρωτότυπα ἑλληνικά. Τὸ κοινόν πρέπει νὰ γνωρίζῃ ὅτι ὠραιότερον μπορεῖ νὰ δημιουργήσῃ ἢ νεώτερον δραματικὴ Ἑλληνικὴ Τέχνη, νὰ τὴ συγκρίνῃ μὲ τὰ ξένα ἔργα, νὰ καταλάβῃ τις ἀδυναμίας τῆς, καὶ τὸν κυριώτερόν του λόγον, ὅτι δὲν μπορεῖ γιὰ τὴν ὥραν νὰ εἶναι περισσότερον πικρὰ σχετικὰ καλὴ, γιὰτὶ φταίνει ὁ ἑαυτὸς του, ἢ ἔλλειψη ἀτομικῆς του ψυχῆς, ὥστε νὰ δώσῃ ὕλην στὸ δημιουργόν, καὶ πρέπει καὶ ἡ Ἑλληνικὴ Τέχνη νὰ υποστηριχθῆ. Ὁ Ἑλληνας συγγραφεὺς πρέπει νὰ ξέρῃ ὅτι ἂ γράψῃ ἔργον καλόν, ἔστω καὶ ἀνεκτικόν μόνον καλὸ σήμερον, θὰ ὑπάρχει ἓνα θέατρο νὰ τοῦ τὸ ἀνεβάσῃ μὲ σεβασμὸν, καλλιτεχνικόν. Τὸ θέατρο τοῦ Ὀδείου θὰ ἀρνιέται βέβαιον πάντα τὰ πολὺ νεωτεριστικὰ καὶ τοιμηρὰ ἔργα, ἀλλὰ καὶ συντηρητικὰ μπόρουν νὰ γραφθῶν ἔργα ὠραία, καὶ τὸ θέατρο τοῦ Ὀδείου πρέπει νὰ ὑψωθῆ τόσο, ὥστε νὰ εἶναι τιμητικόν νὰ δεχθῆ ἓνα ἔργον, νὰ τὸ δέχεται μόνον γιὰ τὴν ἀξίαν του καὶ ὄχι ἀπὸ φουσφέτι. (Θὰ εἶταν ὑπερβολικὴ μιὰ προσβολὴ) στὴ Διεύθυνσιν τοῦ Ὀδείου, νὰ ὑποθέσῃ κανένας ὅτι δὲν παρακινήθηκε ἀπὸ ἀτομικὰς συμπάθειαις ἢ ὑποχρέωσιν, ὅτι δὲν κατέλαβε ποιὰ ἀγνοία, ποιὰ γελοιοποίησιν καθεὶ τῆς, ἀκόμα καὶ καθεὶ ψυχολογίας παρουσιάζον τὰ προχρυσία μονόπρακτα). Εἶπον τόσο ἀνόητα, τόσο πολὺ πληχτικὰ, ὥστε δὲν ἔδιναν πᾶ ἀνία, προκαλοῦσαν γέλια.

Ὁ Γελιμὸρ τοῦ κ. Πολέμη καὶ ἡ Βυζαντινὴ Τραγωδία τοῦ κ. Κορομηλά ἔχον τὴν ἀπαιτήσιν νὰ εἶναι δράματα λυρικὰ, ἢ «Γαϊτῶν» τοῦ κ. Α. Α. Κ. κοινωτικὰ. Ἡ γιὰτὶ ἔχει μιὰ ἐγγονὴ ὀραφὴν, ποὺ τὴ λατρεύει καὶ ποὺ γι' αὐτὸ τὴν ἀνέθροψε πολὺ ἀσπῆμα. Ἔτσι τῆς λέει τουλάχιστον μὲ παράπονον ἓνας μεσόκοπος θεῖος, χωρὶς ὅμως καὶ νὰ ἐξηγῆ τὸ γιὰτὶ, οὔτε καὶ πῶς θὰ ἤθελεν ἐκεῖνος νὰ εἶχε ἀνατραφῆ ἡ Ἄννα. Κάποιαις ἀοριστίαις του μένον ἀσυνάρτηται. Φαίνεται, (γιὰτὶ ὅλα φαίνονται, καμιά ὀρισμένη ἰδέαν δὲν μπορεῖ νὰ σχηματίσῃ ὁ θεατῆς), ἓνας ναλὸς ἀστός, καθόλου ἐπαναστάτης, καὶ ἡ ἀνατροφὴ τῆς Ἄννας δὲ φερίνεται διαφορετικῶς ἀπὸ τῶν ἄλλων κοριτσιῶν. Ἄν κράτησε μιὰ ἐξαιρετικὴ ἀγνοῖαν, μιὰ παιδικὴ ἀφέλεια, αὐτὸ φαίνεται νὰ τὸ χρεωστῆ πολὺ περισσότερον στὸ χαρακτήρα τῆς παρὰ στὴν ἀνατροφὴν. Δὲν εἶδε ποτὲ κανέναν ἄντρα. Γιατί; καὶ τότε πῶς ἔτυχε νὰ συναντήσῃ τὸν μεγάλο, τὸν διάσημον θεατρικὸν συγγραφεὰ τοῦ ζεῖ καὶ τόσο πολὺ, καὶ ποὺ βέβαιον δὲν εἶναι πιθανόν νὰ ἔχει καμιά σχέση μὲ τὸν κύκλον τῶν αὐστηρὰ κρατημένων κοριτσιῶν; Ὅπως δὴποτε, τὸν ἀγάπησε, καὶ σήμερον παντρεύονται. Ἡ Ἄννα, σ' ἓνα μακρὸν μονόλογον, χωρὶς θεῶσιν, μὲ ἔπειρες ἐπαναλήψεις καὶ περιττολογίας διηγίεται στὴ γιὰτὶ τὴν χαρὰ τῆς. Ἡ γιὰτὶ διώκει καὶ ὁ θεῖος ἀνησυχῶν. Χωρὶς ὀρισμένον λόγον φοβοῦνται μίπως ἐκεῖ-

νος δὲν τὴν ἀγαπᾷ ὅσον τὸν ἀγαπᾷ κείνη, μήπως τὴ θέλει μόνον γιὰ θέμα ἐψυχολογικῆς μελέτης, καὶ ἂν εἶναι δυστυχισμένη ἢ Ἄννα, θὰ πεθάνῃ. Ἡ Ἄννα ἔχει ἀρχὴς φθίσις, ἄλλωστε μόνον γι' αὐτὸ ἀποφάσισαν ἢ γιὰτὶ καὶ ὁ θεῖος τὸ γάμον. Ἐνας πόνος θὰν τὴ φροτῶσῃ ἐνῶ ἡ χαρὰ θὰν τὴ γιὰτὶ φέρῃ. Θὰ εἶταν καλὸ νὰ ἀναζοῖνονταν στὴ γιὰτὶ κὶ ἔταιρία τὴν καινούριον τους ἀναζήτηση. Γιατί γιὰ τὴν ὥραν οἱ γιὰτὶ τοὶ θὰ συμβούλευον μόνον τὴν ἀναβολὴν τοῦ γάμου καὶ μιὰ θεραπεία στὰ θουὰ.

Παρουσιάζεται μιὰ φίλη τῆς Ἄννας, ἡ Μαίρη. Στὶς σημειώσεις, ποὺ μ' αὐτὰς διακομῆ τὸ πρόγραμμα ὁ συγγραφεὺς, (δὴθεν ἐπεξηγηματικὰς ἀλλὰ ποὺ αὐξάνουν μόνον τὸ χάος γιὰτὶ δὲ φαίνονται σήμερον μὲ τοὺς χαρακτήρας, ὅπως ἀμυδρὰ διακρίνονται), τὴν περιγράφει ὑπερβολικῶς ὅλα, ἐνῶ δὲν εἶναι, καὶ δὲν πρέπει νὰ εἶναι παρὰ ἓνα καλὸ κορίτσι, ποὺ ἀγαπᾷ, ποὺ ποιεῖ γιὰτὶ ἐγκαταλείφεται ἀπὸ τὸν συγγραφεὰ, τὸ Χάρις, - ποὺ ξεσπᾷ, ἄμα βρίζεται μὲ τὴν Μαίρη, καὶ λίγες στιγμῆς πρὶν ἀπὸ τὸ γάμον, φωνάζοντὶς του ὅτι παίρνει τὴν Ἄνναν γιὰ τὴν προῖκα τῆς καὶ ἂν ὄχι μόνον γι' αὐτὸ γιὰ θέμα ψυχολογικῆς μελέτης, καὶ ποὺ ὅμως θισοῦνται... γιὰτὶ ἡ Ἄννα εἶναι ἀρροσὴ καὶ θὰ πεθάνῃ ἀν παντοῦ. Ἐκεῖνος προσπαθεῖ νὰ τὴν ἰουχάσῃ, ἔρχεται ἢ γιὰτὶ ἀναστατωμένη ἀπὸ τὴς φωνῆς, τὰ καταλαμβάνει ὅλα, ἡ Μαίρη ἀποχρῆται, ἢ γιὰτὶ δὲ θέλει καθόλου νὰκούσῃ τὸ Χάρις, μὴ κείνος τῆς ἐξηγῆ ὅτι δὲ μπορεῖ νὰ γαλάσῃ τώρα ὁ γάμος γιὰτὶ θὰ πεθάνῃ ἡ Ἄννα, ὅτι ἄλλωστε τὴν ἀγαπᾷ ἀληθινὰ, ὁμολογεῖ ὅτι ἡ ζωὴ τὸν παρῶσιν ὅτι καίτοι ὄχι πρῶτες ὄχι καλὰ τίμιαι, ἀλλ' ὅτι τώρα ἄλλαξε, τὸν συγκίνησε ἢ ἀγνοῖαν, ἢ ὀροσὴ τῆς Ἄννας, καὶ πῶς ἡ Ἄννα ἔγινε γι' αὐτὸν τὴν ἰσχυρὴν ἐμπνευσίαν (τὴ φωνάζει καὶ Κρηνοῦλα) καὶ ὄχι θέμα ψυχολογικῆς μελέτης. Κανένας ὅμως δὲν μπορεῖ νὰ καταλάβῃ ἂν εἶναι ἢ ὄχι εἰλικρινής, τὴν χαρακτήρα θέλησε νὰ παρουσιάσῃ ὁ συγγραφεὺς, καὶ ἡ τέτοια ἀοριστία δὲν ἔχει κανένα ἐνδιαφέρον ἢ φέλλητρο. Ἡ Ἄννα ἐμφανίζεται στολισμένη γιὰ τὸ γάμον, κανένας δὲν τοιμᾷ νὰ τῆς πῆ τίποτε, οἱ προσκαλεσμένοι περιμένουν, ὁ Χάρις τῆς ἀπορροφῶν τὸν βραχίονα (ἀπὸ ποτὲ ὀδηγεῖ ὁ γαμῆρος τὴν νύμφην στὸ γάμον).

Φυσικὰ δὲ μπορεῖ νὰ κοιτῆ ἢ ἠθοποιῆ ἕως τέτοιον ἔργον. Εἶταν καὶ ἕλος ὁ διάλογος βιασμένος, ἀφύσικος. Δὲν εὐθύνονται οἱ ἠθοποιοὶ γιὰ καμιά ψυχρότητα, καμιά παρῶσιν. Κ' ἔδειξαν μιὰν ἀξιοσχημομένην προσπαθειάν. Ἄν ἐξαιρεθῆ ἡ δ. Μπενή-Ψάκη (Γιαγὰ), ποὺ δὲν ἔδειξε πᾶν παρὰ ἓνα ἰσχυρὸν, ἀμυχο τίποτε. ὁ κ. Καντογιάννης (θεῖος), ἂν καὶ δὲν μπόρῃσε νὰ δημιουργήσῃ, εἶταν, ὅπως πάντα, πολὺ φυσικός, κύριος τῆς σκηνῆς, ἡ δ. Ζερβοῦ ἔπαιξε μὲ χάρις καὶ ὀροσὴ ἀλλὰ δυστυχῶς ἀρκετὰ ποσοποιημένα, ὁ κ. Λεστούνης (Χάρις) εἶταν καλὸς, λιτός, ἀληθινός, ἂν καὶ τοῦ ἔλειπε ἐντελὴς ἢ εὐγένεια, στὴν ἐξωτερικὴν ἐμφάνισιν, οἱ τῶσποι ἐνῶς διάσημον συγγραφεὰ, ποὺ εἶναι σύγχρονα καὶ πολὺ πολιτισμένον, πολὺ γοητευτικόν, καὶ ἡ δ. Κοτσῶλη ἐξακολούθησε νὰ δειγνῆ μιὰν ἀμυχτικὴν πρόδον, νὰ στεροσοποιῆ τὴν ἐπιστοφήν σὺν καλὸν ἑαυτὸ τῆς, εἶταν σκεδὸν ἐντελὴς εὐλόγηστη, ἐσωτερικῶς, εἶχε κάθος, καὶ ἂν εἶχε καὶ στιγμῆς — λίγες — πολὺ ὑπερβολικὰ τραγικῆς, θὰ τὴν παράσσει ἢ σημείωσιν τοῦ συγγραφεὰ.